

ORUÇ VE SABIR*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الشَّيْطَانُ مُلْتَقِمٌ قَلْبِ ابْنِ آدَمَ فَإِذَا ذَكَرَ اللَّهُ خَنَسَ
عِنْدَهُ وَإِذَا نَسِيَ اللَّهَ التَّقَمَ قَلْبَهُ

(الحكيم عن أنس)

RE. 217/1 (Eş-şeytanü mültakıme kalbi'bni âdeme, feizâ zekera'llâhe hanese indehû, ve izâ nesiye'llâhe'ltekame kalbehû.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“—Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Şeytandan Allah’a Sığınmak

Cenab-ı Hak, mahlûkatının sayısını kendisi bilir. Fakat belli başlı insan var, şeytan var bir de melekler var. İnsan tabii görünen bir mahlûktur. Melek ile şeytanı biz görmekten aciziz. Melekler nurdan, şeytanlar ateşten halk olunmuş, fakat istedikleri zaman, istedikleri kılığa girebilmek kabiliyetindedirler. Görünmezler ama bazen görünür şekle de girebilmek kudretindedirler. Hangi şekli isterlerse... İnsan suretine, hayvan suretine girebilmek kudretini de Allah onlara vermiştir.

Yalnız şurada bir şey vardır ki, insan bunların en efdalidir. Mahlûkların en efdali insandır. Şimdi o gözümüzle göreme- diğimiz ve şeytan dediğimiz; o sevmediğimiz mahlûk, çeşit çeşit kılıklara girebilmek kudreti kendisinde olsun da, insanın kamili, olgunu çeşit çeşit kılığa giremesin olur mu? İnsan efdal-i mahlûk...

Şuradan aklıma geldi. Bizim Bursa’da Cami-i Kebîrimiz var ya, Yıldırım Bayezid yaptırmış orasını. Emir Sultan Hazretleri var ya orada

oturan, o da damadı. İlk açılış merasimi yapılacağı zaman ona demiş ki:

“—Hutbeyi sen okuyacaksın bugün!”

“—Benden büyüğü var efendim, o varken ben okuyamam.” demiş.

“—Kim o?”

“—İşte Abdülhamîd-i Aksarayî Hazretleri.”

Biz ona Somuncu Baba deriz. “O zat varken, ben okuyamam!” demiş. Ama bilinmiyor.

Sultan emretmiş o zaman:

“—Gelsin okusun!” demiş.

Çıkmış vazife olarak ilk defa hutbe okumuş. Başlamış güzel güzel dersini okumaya... Bitirmiş. Üç kapısı var Cami-i Kebir'in. Cemaat tabii hep elini öpmek için gayret göstermişler. Her kapıdaki diyormuş ki:

“—Ben öptüm elini, bizim kapıdan çıktı.” Öteki kapıdaki de diyor ki:

“—Hayır, bizim kapıdan çıktı.”

Orada orta kapı var, onlar da diyorlar:

“—Hayır, bizim kapıdan çıktı.”

Bir ihtilaf oluyor şimdi. Bu ihtilafta, bunların hangisi doğru?

Üç kapının adamı da, “Bizim kapımızdan çıktı.” diyorlar. Orada ulema demişler ki bu şeye dayanarak:

“—Allah-u Teâlâ evliyasına bu kudreti de vermiştir. Memleketin, dünyanın her tarafında

görünebilmek kudretindedirler; gidebilmek, gelebilmek kudretindedirler. O kemâle erişmek şartıyla.”

O kemâle eriştin mi dünya da senin, ahiret de senin... Füzesi de on para etmez, bilmem nesi de on para etmez. Hiç akıl, sır ermeyen bir nimettir.

Onun için insanlık nimeti, nimetlerin en büyüğüdür. O insanlık nimeti içerisinde Cenab-ı Hak'ın o insanlara lütfetmiş olduğu bir kemâl var. Bu kemâl-i insaniyeti elde edebilmek, bütün servetlerin üstündedir.

Yalnız şu kadar acıdır ki, insan bu dünyanın cifeden ibaret olan malına, mülküne itibar ederekten bu kemâlini kaybediyor. Bu kemâlini kaybettikten sonra, diğer mahluklarla müsavi durumda onun hali, hangisinden olursa olsun... Bizde matlub olan o kemâldir. O kemâle ulaşmak için elden gelenin yapılması şarttır. Onun için öteki taraf hiç kıymetindedir.

Buradaki bu şeytan, bunu yaratmış Cenab-ı Hak, böyle her kılığa giren bir mahlûktır. Bunu inkâr etmeye kimsenin gücü yetmez. Çünkü kitabı okumaya başlarken, (*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm*) diyoruz. *Şeytan-ı racîmden Allah'a sığınırız. Demek ki bir şeytanın varlığını, Cenab-ı Hak daha kitabın başında bize bildirmiş.*

Sonra içerisinde de diyor ki, *estaizu bi'llâh*:

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ

الرَّجِيمِ

(النحل: ٩٨)

(*Ve izâ kara'te'l-kur'âne fe'steiz bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm*) “Kur'an-ı Kerim okuduğun zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne istiâze eyle, şeytandan Allah'a sığın!” deniliyor. (Nahl, 16/98)

Kur'an'ı okumaya başlayacağınız vakitte Allah'tan istiâze edin. Onu okumadan başlamayın! Onun için bazı yabancı hafızlar geliyor Mısır'dan falan. Onlar doğrudan doğruya, (*Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm*) diyor, besmeleyi çekmeden başlıyorlar.

Hatadır o da. Besmele'siz okuması caiz değil. Onu da okuması lazım ama, yani asıl emir şeytandan Allah'a sığınmak...

Şimdi bu mahlûku yaratmış Cenâb-ı Hak. Hikmetine aklımız erer mi? Ermez. Bizi yaratsaydın yalnız onsuz, biz de melekler gibi olurduk. E melekleri zaten dolu Allah'ın. Meleğe ihtiyacı yok Cenab-ı Hakk'ın...

Bizi yaratmış, bize şehveti de vermiş, nefsi de vermiş, her şeyleri vermiş. Onunla beraber bir de karşımıza şeytanı koymuş. Onunla da boğuşmak şeytani koymuş bize. Bununla boyunuzun ölçüsünü ölçün diyerekten. Fakat bunu da gözümüz görmüyor. Gözümüz görse

kolay, tepeleyeceğiz. Fakat gözümüz görmediği için bu bize, içimize bir vesvese akıtıyor. Bakın şimdi burada ne diyor?

b. Şeytanın İnsana Musallat Olması

Hakîm-i Tirmizî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الشَّيْطَانُ مُلْتَقِمَ قَلْبِ ابْنِ آدَمَ فَإِذَا ذَكَرَ اللَّهُ حَنَسَ
عِنْدَهُ وَإِذَا نَسِيَ اللَّهَ التَّقَمَ قَلْبَهُ

(الحكيم عن أنس)

RE. 217/1 (Eş-şeytanü mültakıme kalbi'bni âdeme, feizâ zekera'llàhe hanese indehû, ve izâ nesiye'llàhe'ltekame kalbehû.)

(Eş-şeytanü mültakıme kalbi'bni âdeme)
“Şeytan, Adem oğlunun kalbini kavramış vaziyettedir. (Feizâ zekera'llàhe hanese indehû) Şayet insan Allah'ı zikrederse, hortumu siner. (Ve izâ nesiye'llàhe'ltekame kalbehû) Allah'ı unuttuğu zaman, yine kalbini kavrar.”

Şu kalbimiz var ya, bu Ademođlunun kalbini kapabilmek iktidarı var bu şeytanda... Yalnız Cenab-ı Hak bizi koruyor;

“—Beni zikrettiğiniz müddetçe; dilinizle, sair amellerinizle benimle olduğunuz müddetçe, bu şeytan sizin yanınıza uğrayamaz.” buyuruyor.

¹ Beyhaki, Şuabü'l-İman, c.I, s.402, no:540; Hakîm-i Tirmizî, Nevâdirü'l- Usûl, c.IV, s.32; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.417, no:1775.

Allah dedi mi bir insan, ister diliyle desin, ister içinden desin. İçinden dediği dilinle dediğinden daha efdaldır.

Çünkü Allah içten söyleneni de bilir, dilden söyleneni de bilir, gönülden geçirdiğini de bilir.

فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى

(طه: 7)

(*Feinnehû ya'lemü's-sırra ve ahfâ*) “Çünkü o gizliyi de, gizlinin daha gizlisini de bilir.”
(*Tâhâ, 20/7*)

Allah-u Teâlâ'ya hiçbir gizli iş yoktur. Bütün ne kadar gizlilikler varsa, içimizde saklamış olduğumuz en derin gizlilikleri de Allah bilir. Bilmediği yoktur. Onun için, sen içinden Allah'la oldun mu, kâfi olur sana...

Bir insan ki Allah-u Teâlâ'nın zikrini yapıyor... Şeytan kalbimize böyle uzatmış borusunu, oraya akıtacak kötülüklerini. Fakat Allah-u Teâlâ'nın ismini duyunca, derhal büzülüp kaçıyor.

Bazı böcekler vardır, görmüşsünüzdür tesbih böceği deriz. Şöyle yürür gider. Fakat dokununca yuvarlanır kendisi tostop olur, tehbihe benzer kendisi. Böyle büzülür. Kendisini müdafaa için.

Bu şeytan aleyhi'lla'ne de kendisi o ateşe yanmamak için, zikrullahın ateşine tutulmamak için kendisini çeker. Kul Allah-u Teâlâ'nın zikrini yaptı mıydı, uzaklaşır ondan, toplanır kaçır. Ezanlarda olduğu gibi. Allah muhafaza etsin, bir de kul Allah'ı unuttu muydu, şeytan onun

kalbini ağzının, hortumunun içine alır. Yani onu eline alır demek. Bir insan ki Allah'ı unuttu, o artık şeytanın elindedir. Estaizü bi'llâh:

إِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ

(المجادلة: ١٩)

(İztahveze aleyhimü'ş-şeytanü feensâhüm zikra'llâhi) “Şeytan onları hakimiyeti altına alıp, kendilerine Allah'ı anmayı unutturmuştur.” (Mücâdele, 58/19)

Size üstün gelmesiyle, sizi galebe çalmasıyla size Allah-u Teâlâ'nın zikrini unutturur. Sizin dünyaya bel bağlayıp, Allah'ı unutmanız, şeytanın sizi galebe çalmasını neticesi oluyor. Şeytan galebe çaldı mıydı insana, o artık dünyayı da unuttur, ahireti de unuttur, Allah'ı da unuttur. O bir kere zikrullahı unuttu mu, artık her şeyi unutmuş demektir.

Ne kadar acıdır. Bu Allah'ı unutanlar da şeytan-ı aleyhi'lla'nenin hizbidir. Allah-u Teâlâ'yı unutanlar, artık şeytan-ı aleyhi'lla'nenin cemaatinden oluyorlar. Ne kadar acı bir şeydir. Dün bir baba geldi, oğlu yetişmiş. Okutacak bir yer arıyor:

“—En nihayet burada bulamazsam, dış memleketlere yollayacağım. Orada öğrensin, okusun. Mülk Allah'ındır.”

Şark ile garp arası Allah'ındır. Fakat bazı taraflarında nur vardır, bazı taraflarında nar vardır. Nur da Allah'ın, nar da Allah'ın... Fakat sen ister nurunu seç, ister narını seç.

Şimdi el-hamdü lillah, ezan-ı Muhammedîlerin okunduğu bir memleket, çok bahtiyar bir memlekettir. O ezan-ı Muhammedînin okunuşu kâfidir o memleketin selameti için.

Bazı memleketler de vardır maazallah ezan sesi işitilmez. Okuyucusu yoktur, cemaati de yoktur, orada kilise çanları vardır. İnsanlar ne kadar katı yürekli olsa da ezan-ı Muhammedî'nin tesiri altındadırlar. Fakat kiliselerin etrafında olanlar da çanların tesiri altındadırlar. İster sen ezanın tesiri altında olan yere bırak çocuğunu, istersen kiliselerin çanlarının tesiri altında olan yere bırak. Bu iki tesirin altında kalacaktır çocuk. Onun için İslâm diyarında yetişmekle, küffar diyarında yetişme arasında çok büyük fark vardır.

أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ

(المجادلة: ١٩)

(Elâ inne hizbe's-şeytâni hümü'l-hâsirûne) [İyi bilin ki şeytanın yandaşları hep kayıptadırlar.] (Mücâdele, 58/19)

Şeytanın partisinden, cemaatinden olacak da ne olacak? En büyük felâkete düşenlerin onlar olduğunu Cenab-ı Hak bize duyuruyor.

Evet ister ondan ol, ister mü'minlerden ol! Fakat imanlı cemaatin yerinin cennet, imansız cemaatin yerinin de cehennem olduğunu müteaddit yerlerde Cenab-ı Hak bildiriyor.

Bugün hırka-i şerifte bir hafız cemiyeti varmış, ora gittik. O reis olan hocaefendi en sonra şu

ayeti okudu. O ayetlerde tabii bir kıraat kaide ve usulleri var. Tekrar tekrar okuyorlar. Hepsinin ayrı ayrı fadaili, mânâları var.

Hocaefendinin de okuduğu ayet şöyle:

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ
وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ

(يونس: ۲۶)

(Li'llezîne ahsenü'l-hüsnâ ve ziyâdetün, ve lâ yerheku vücûhehum katerun ve lâ zilletün, ülâike ashâbü'l-cenneti, hüm fîhâ hâlidûn)
[Güzel davrananlara daha güzel karşılık, bir de fazlası vardır. Onların yüzlerine ne bir toz (kara leke) bulaşır ne de bir horluk gelir. İşte onlar cennet ehlidirler ve onlar orada ebedî kalacaklardır.] (Yunus, 10/26)

İman edenlerin yerinin cennet olduğunu, onlara hiçbir havf, hüznün olmadığını beyan ediyor.

Bugün gene bir tane daha söyledi. Bir İslâm düşmanı insan, İslam düşmanlığını kendisi izhar etmiş. Sonra vefat etmiş.

Arkasından, “Gideyim, cenazesini göreyim dedim. Gittim baktım, simsiyah kömür...” diyor. Simsiyah kömür neyse, daha yatağındayken Allah-u Teâlâ onun içini dışına vermiş, simsiyah olmuş.

Zerre kadar da akıl lazım insana. Çok değil, zerre kadar akıl olsa, bu kâinatın sahibi olan Allah ile dövüşe kalkmaz, mücadeleye kalkmaz. Kim senin karşımdaki? Bu varlıkların sahibi... Deli olur insan. Allah'ı bırakan, Allah'tan ayrılan insan deliden de beterdir.

Onun için şimdi Efendimiz SAS gene buyuruyor ki... Ha şurada bir izah vermiş, onu da okuyalım:

Şeytan öyle bir akıcı mahluk ki, insanın kanının içerisinde böyle akıp gidiyor. Şimdi kanları ölçüyorlar ya, senin şu kadar şekerin var, şu kadar tansiyonun var diyorlar. Bu dünya ölçütüdür. Bir de ahiret ölçücüsü bakınca, senin kanının içerisinde şeytanın yürüdüğünü görür. Öteki şekerini, tansiyonunu görür; din adamı da, kâmil insan da kanının içerisinde şeytanın yürüdüğünü görür insanın. Arada perde yoktur.

Şimdi bu böyle kanımızın içinde yürürken, bir bardak var elinizde. Bardağın içerisindeki hava nasıl bardağa doluyorsa, ama içerisi hava doludur. Bakarsınız göremezsiniz havayı. O havayı çıkarmak için onun içerisine bir şey doldurmak lazım. Su, yağ, bal... Doldurdunuz muydu, o havalar kendiliğinden kaçar.

İşte bunun gibi, için Allah ile dolunca, şeytan senin içine girmeye yer bulamaz. İçin Allah'tan ayrıldı mıydı, sudan ayrılan bardak gibi, için boşalan bardak gibi hava oraya nasıl doluyorsa, şeytan da oraya dolar, vesselam. Allah affetsin cümlemizi...

Sen istiyorsun ki, bu bardağın içine hava girmesin. Hava girmemesi için bu bardağın içinin dolu olması lazım. Bu bardağın içi dolu oldukça, bunun içine hava girmemesi mümkün. Fakat boşaldığı vakitte, bunun içine hava girmesin olmaz. Olur mu? Olmaz. İçine derhal hava dolar.

Binâen aleyh senin kalbin Allah ile doldukça, senin kalbine şeytan girmez. Sen deme ki:

“—Ben Allah’ın yolunda değilim ama sen benim içime bak!”

Bu boş laf, masal bu. Bu Yahudi dolabı. Allah yolunda olmayan adamın içi, şeytan dolmuştur. Kendi kendini insan aldatmıştır.

“—Benim içim çok temiz. Hiç kimseye fenalık yapmam. Şöyle iyiliklerim vardır, böyle iyiliklerim vardır. Kimsenin dedikodusunda değilimdir, benden daha iyisi mi olacak?” diyerek kendi kendine övünenler de vardır.

Onlar para etmez. Yani sen öyle bir ümide düşünüyorsun ki boş bir ümit. Kabım hem boş olsun, hem içine hava girmesin olur mu, olmaz. Su azaldığı miktarda, oraya hava girecek. Allah-u Teâlâ’nın zikriyle meşgul olan kalp de tıpkı bu bardak gibidir. Bir insanın bir lahza, bir an bile olsa Allah’tan gafil olsa, şeytan orayı doldurmak ister.

Onun için, gaflet o kadar büyük günahdır ki, cehennem Allah-u Teâlâ’dan gafil olanlar içindir. İçinde Allah olanlar, cehennemde olamaz. En büyük cehennem dünyada Allah’tan gafil olan insanlardır.

Dünyada cennet de var var, cehennem de var. Dünyanın cenneti Allah ile olanlarıdır. Allah'tan ayrılanlar dünyada da cehenneme düşmüşlerdir. İçlerinde ne huzur vardır, ne de rahat vardır. Onun için Allah diyor ki:

“—Benden ayrılanların arkadaşını ben şeytan yaparım!” diyor.

Arkadaşsız olmaz. Allah yaratmış, herkes bulacak adamını.

c. Şeytan Üç Kişiden Korkar

Bezzâr ve Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

الشَّيْطَانُ يَهُمُّ بِالْوَاحِدِ وَالْإِثْنَيْنِ فَإِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً

لَمْ يَهُمَّ بِهِمْ

(البخاري، والديلمي عن أبي هريرة)

RE. 217/2 (Eş-şeytânü yehümmü bi'l-vâhidi ve'l-isneyni, feizâ kânû selâseten, lem yehümme bihim.)

(Eş-şeytânü yehümmü bi'l-vâhidi ve'l-isneyni) “Şeytan bir kişiye, iki kişiye kaseder. (Lem yehümme bihim) Üç kişi oldu mu onlara musallat olamaz.”

² Bezzâr, Müsned, c.II, s.389, no:7834; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.II, s.379, no:3687; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.491, no:5309; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mâlik, Muvatta', c.V, s.1425, no:3587; Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.V, s.257, no:10127; Said ibn-i Müseyyeb Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.710, no:17516; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIII, s.457, no:13520.

Şeytan o da cemaatten korkuyor. Bir ve iki kişiyi buldu muydu onları teker teker avlamanın yolunu biliyor. Üç kişi olunca cemaat olur. Üç kişi oldu mu Cuma namazı da kılınır, cemaat vardır. Hiç kimse yok... Üç kişi bulduk mu imamın arkasına cemaat hasıl olmuştur, başka kimse olmasa da cumanın kılınması caizdir. Niçin? Cemaati vardır. Kaç kişi? Üç kişi. Üç kişi cemaattir.

Binâen aleyh iki kişi olursa, şeytan aldatıyor bunları. Üç kişi olurlarsa, bu sefer hakkında, yola gidici insanlar yola giderlerken... Bu evlere de şamil. Her yere şamil. Yalnız insanın düşmanı şeytandır. İki olursa, gene şeytandır. Üç olursa, onların yanına sokulamaz.

Üç olmasına sebep, olur ya arkadaşlarınızdan yolda giderken birisi vefat eder. O iki kişiden birisi techizini yapar, birisi de toplar, namazını kılarlar. Ama yalnız olursa, ölürse kim onun yardımcısı olacak? Nasıl kalacak çölde, mölde...

Yalnız şurada der ki: Bu avam-ı nas içindir. Avam-ı nasın yani bizim gibi insanların yalnız başına seferleri caiz değildir. Mutlaka yanına bir arkadaş alacak. Onun için evvela arkadaş, sonra yolculuk derler. Bu bizim için olduğu gibi, Allah-u Teâlâ'nın her zaman kendisiyle olan kulları da var. Veli diyoruz bunlara. O Allah-u Teâlâ'nın veli kulları, yalnız başlarına dünyayı da dolaşsalar, onlara bu emir şâmil olmaz. Çünkü onlar Rableriyle. Allah onları hiçbir yerden mahrum bırakmaz. Melekleri indirir, onları yıkattırır, gene kaldırır. Her yerde

himayesi olur. Çünkü Allah'la olduğundan. Allah bu gibi cemaatten bizleri ayırmasın...

Üç olunca, şeytan-ı aleyhi'lla'ne onları taciz edemiyor, sokulamıyor. O da bir hikmet-i ilahi.

d. Nafile Oruç Tutan Kimse

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Tirmizî, Hâkim ve Beyhakî, Ümm-ü Hânî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

الصَّائِمُ الْمُتَطَوِّعُ أَمِيرُ نَفْسِهِ إِنْ شَاءَ صَامَ وَإِنْ شَاءَ
أَفْطَرَ

(ط. حم. ت. ك. ق. عن أم هانئ)

RE. 217/3 (Es-sàimü'l-mütetavviu emîru nefsihî, in şâe sàme, ve in şâe eftara.)

(Es-sàimü'l-mütetavviu emîru nefsihî)
“Nafile yere oruç tutan insan, nefsinin amiri, kumandanıdır. (In şâe sàme) İsterse o gün orucunu devam ettirir. (Ve in şâe eftara) İsterse, bir zaruret olunca bozuverir.”

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.341. no:26937; *Dâra Kutnî*, *Sünen*, c.II, s.175, no:14; *Beyhakî*, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.276, no:8133; *Hâkim*, *Müstedrek*, c.I, s.604, no:1599; *Tayâlisî*, *Müsned*, c.III, s.189, no:1723; *Deylemî*, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.412, no:3829; *Ümm-ü Hânî RA'dan*.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.555. no:24140; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.13757.

Oruç tutan kimse, ama nafile olarak tutuyor, Ramazan'da değil. Ramazan'ın gayrıda; Pazartesi tutuyor, Perşembe tutuyor, ayın ilkidir diye tutuyor, ortasıdır diye tutuyor, sonudur diye tutuyor, bugün Kadirdir diyor, bugün kandildir diyor, bugün şudur diyor tutuyor... Oruçlu mütemadiyen. Nafile oruç tutan bu adam muhayyerdir. Akşam kalktı, yemeğini yedi, ertesi günkü oruca niyetlendi, nafile olarak. Öğleden biraz evvele kadar, mesela saat on bire kadar. On bire kadar muhayyerdir akşamdan oruca niyet eden adam. İsterse orucunu bozar, isterse devam eder. Meselâ. bir misafir gelmiş veyahut kendisi bir misafirlığe gitmiş. Orada ikram oluyor kendisine. Bu ikram olunduğu vakitte, "Ben oruçluyum!" dese de olur, demese de olur. İsterse bozabilir.

Bundan dolayı da mes'ul olmaz. Öğleden evvel muhayyerdir. Öğleden sonra olursa, bozmamak lazım. Çünkü artık gün geçmiş demektir, onun için tamamlaması efdal ve a'la olur.

Bu İmam Şafi Hazretleri'nin de delilidir.

e. Oruçlunun Yanında Yemek Yenmesi

Tirmizî ve İbn-i Mâce. Ümm-ü Ammâr'ın mevlâsı Leylâ RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

الصَّائِمُ إِذَا أَكَلَ عِنْدَهُ الْمَفَاطِيرُ صَلَّتْ عَلَيْهِ
الْمَلَائِكَةُ

(ت.ه. عن لیلی عن مولاتها أم عمار)

RE. 217/5 (Es-sàimü iza ükile indehü'l-mefâtîru, sallet aleyhi'l-melâiketü.)

(Es-sàimü iza ekele indehü'l-mefâtîru)
“Oruçlunun yanında, oruçsuzlar yemek yeyince, (sallet aleyhi'l-melâiketü) melekler oruçluya dua ederler.”

Misafirler toplanmışlar, yemek yiyorlar. O da oruçlu... O zaman o oruçluya melekler dua ederler. O oruç tuttuğu halde ötekiler yiyor. Yedikleri halde o yemeğe böyle karşıdan bakınca, melekler onun için duacı olurlar, hayır dua ederler.

İnsanda bir arzu var ya. Karşısında güzel yemekler yenildiği vakit canı çeker:

“—Ah ben de oruçlu olmasaydım, ben de yeseydim!” der.

⁴ Tirmizî, Sünen, c.III, s.266, no:715; İbn-i Mâce, Sünen, c.V, s.288, no:1738; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.VI, s.439, no:27512; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.II, s.243, no:3268; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.III, s.307, no:2140; Ümm-ü Ammâr'ın mevlâsı Leylâ RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.III, s.86, no:9710; Abdür-Rezzak, Musannef, c.IV, s.312, no:7909; Abdullah ibn-i Mübârek, Zühd, c.I, s.501. no:1426; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Hele genç oldu muydu, dayanamaz biraz da. Fakat bu sabrediyor, nefsin şehvetin arzusunu kırıyor. Kırdığından dolayı meleklerin duasına mazhar oluyor, iltifata nâil oluyor.

f. Oruçlunun Uykusu İbadettir

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

الصَّائِمُ فِي عِبَادَةٍ وَإِنْ كَانَ نَائِمًا عَلَى فِرَاشِهِ

(الدیلمی عن أنس)

RE. 217/6 (Es-sàimü fi ibâdetin, ve in kâne nâimen alâ firâşihî.)

(Es-sàimü fi ibâdetin) “Oruçlu kimse ibadettedir, (ve in kâne nâimen alâ firâşihî) yatağında uykuda bile olsa...”

Oruç ne kadar güzel!

Oruçluluk yaşlılarda dermansızlık falan yapar. İki de bir uzanıverir dinlenmek için yahut uykusunu almak için. Bu uyuduğu halde bile, uykusunda bile buna ibadet sevabı yazılır. Yatağında uyuyor, fakat defteri mütemadiyen işliyor.

⁵ Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.II, s.411, no:3824; Enes ibn-i Mâlik RAdan. Temmâmü'r-Râzî, Fevâid, c.III, s.26, no:1026; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.450, nno:23607; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIV, s.49, no:13764.

Onun için İbrahim Hakkı Hazretleri diyor ki:

İnsanın kemâlatına sebep altı şey vardır. Demin dedik ya, kemâl-i insaniyeyi elde etmek kolay bir şey de değildir. Çünkü kıymeti çok... Kıymetli şey de çok pahalı oluyor mâlûm. Bu kıymetli, pahalı olan şeyi ele geçirmek için altı şeye ihtiyaç vardır demiş İbrahim Hakkı Hazretleri.

Evela az yemeyi tavsiye ediyor. Az yemek... Az yemekte iki tane devlet var. Birisi ruh beslenir, ruh gıda alır az beslenmek suretiyle. Çok beslenmenin de şu zararı vardır ki vücut kuvvet buldukça, ruh zayıflar. Beden kuvvetlendikçe, ruh zayıflar. Çünkü beden kuvvetlenmesiyle şehvet de kuvvetleniyor.

Şehveti kesmek insanın elinden gelmez çünkü onu Allah-u Celle ve Ala daha ana rahmindeyken vermiş. Doğar doğmaz memeye yapışıyor. Vermezlerse kıyameti koparıyoruz onu alıncaya kadar. Bu anadan doğma bize verilmiş olan şehveti kesmenin imkânı yoktur. Bu geldi miydi, en şiddetli arslandan daha arslan olur insan. Önüne geçemezsin yani.

Kuvvet kesbedilmiş. Bu kesbedilmiş kuvvet böyle heyecana geldiği vakitte onu önlemek elden gelmez, günahlara girer. O günahlara girmemek için oruç tutmak suretiyle onu kırmak mümkün.

Mesela gençler vakitleri varsa evlensinler. Vakitleri yoksa evlenmeye, gücü yetmiyorsa, her ne cihetten olursa olsun gücü yetmeyen insan, evlenmediği vakitte, günahlara düşmemek için onun oruçlu olması lazım daima. Oruçlu olacak ki şehvetine ancak o suretle kırabilsin.

Bu altı şeyden birisi az yemektir. Hatta o az yemeyi bazı yerlerinde böyle takdir ederekten bir yerde üç yüz dirhem demiş, bir yerde yüz dirhem demiş. Yani yüz dirhem ekmekle kifayet edecek derecede sabra sahip olursan, kanaata sahip olursan, senin içindeki ruhaniyet uyanır. O ruhaniyet uyandıktan sonra senin iç gözlerin açılır yani. İç gözlerin açıldıktan sonra bu dünya metâna, bu dünya servetine, bu dünya insanlarına on para vermez. İç alemi görünce.

İç alemi o kadar dehşet ki efendi, onu İbrahim Hakkı Hazretleri'nin dilinden birisi okusa da dinleseniz. O kadar güzel tarif ediyor ki. O ufacık gönül denilen yerde, kâinat oraya dürülmüş de konulmuş. "Vallahi sen kitabullahsın!" diyor. "Sen Allah'ın kitabısın, çünkü senden Allah görünüyor!" diyor.

Bu kuvveti kimse yapamaz. Şu göze bak, şu kaşa bak, şu akla bak, bugün yeri bırakmış da Ay'a da gidiyor bu insan. Bu Allah-u Celle ve A'lâ'nın verdiği zekadır. Bundan Allah'a intikal edemeyen adam kör oğlu ködür. Bu insan kendi kudretiyle bunu yapamaz, bu Allah-u Teâlâ'nın insana bahşettiği kudrettir. Çünkü kendi sıfatı üzerine yaratmıştır insanı.

İlim sıfatı var insanda. İlim sıfatının hududu yoktur. Hududu olmayınca insan her şeyi yapabilir. Allah-u Teâlâ'nın bu sıfatının tecellisine mazhar olduğu takdirde. Onun için bu takdir-i ilahiye, bu mazhariyete nail olabilmek için ekmeğini kes diyor. Bu kadar yemekle, bu

insan şehvetinin esiri olur. Yersin, yersin, can beslenir, vücut beslenir. Vücut beslendikten sonra hakkından da gelemezsin artık.

Onun için İbrahim Hakkı Hazretleri çok güzel söylemiş burada. O aleme bir kere daldın mı, bu alemin ne kadar cife olduğunu o zaman anlarsın. Onun için oruçlu olduğun vakit, daima; yatağında da olsan, uyku halinde de olsan ibadet sevabı yazılmaktadır defterine.

Şimdi önümüzde Berat geliyor. Ağlayacak, sızlayacak. Gece belki sabahlara kadar uyumayacak “Aman ya Rabbi! Bizi affet!” şهادete bizi şekavetimizi saadete çevir diye kim bilir neler diyecek. Fakat hepsi bu çenenin altında, içten bir şey yok. Hepsi çenenin mahsülüdür. Kıymeti yoktur yani.

Yarın ruh çıkınca, çeneler nasıl oynamıyorsa, bu çenelerden çıkan sözlerin de kıymeti o kadardır. Niçin? İçten çıkması lazım. İçten çıkması için de gönül alemine dönmek lazım. Gönül alemine dönmek için de bu dünyada ... lazım. Bunu buldun muydu, bütün her anın ibadettir. Her anı saatin, hiçbir saat yoktur ki o saatte ibadet sevabı gitmesin defterine. Onun için

g. Oruçlu İbadet Halindedir

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

الصَّائِمُ فِي عِبَادَةٍ مَا لَمْ يَغْتَبِ مُسْلِمًا أَوْ يُؤْذِيهِ

(الديلمى عن أبى هريرة)

RE. 217/7 (Es-sàimü fî ibâdetin, mâ lem yağteb müslimen, ev yü'zîhi.)

(Es-sàimü fî ibâdetin) “Oruçlu ibadettedir; (mâ lem yağteb müslimen) bir müslümanı gıybet etmedikçe, (ev yü'zîhi) yahut ona ezâ etmedikçe...”

Bakın buna da çok dikkat edin. Oruç tutan kimse devamlı ibadet sevabı alır; amma bir müslümana eziyet etmediği ve onu gıybet etmediği takdirde... Bir müslümanın arkasından gıybetini yapıyorsa veya bir müslümanı incitiyorsa, sevabı gider.

Eziyet demek incitmek demek, nasıl incitirsen incit.

(Veylün li-küllü hümezetin) ayet-i kerimesinin tefsirine bakalım. Hamdi Efendi'ninkine bakın ama. Hamdi Efendi orada ne kadar güzel izah vermiştir:

⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.411, no:3825; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.507, no:23862; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.48, no:13762.

(Veylün) “Yazık olsun ona. Veyl, cehennemde bir dere. Çeşitli manaları da var. Yazık olsun o kimseye ki (hümezetin lümezeh) ne kadar böyle incitici varsa. Hümezeyle hemzeyi şeyden almış. Süvari askerlerin ayaklarına taktıkları demir şeyler vardır. Ayaklarıyla hayvana vururlar böyle ki hayvan yürüsün diyerekten. Hayvanı incitmek. O mahmuz dedikleri şeyi Cenab-ı Hak burada hümeze diyor. İnsanı inciten. Bazı insan sözle incitir, bazı insan gözle incitir, bazı insan şöyle kaş çatarak incitir. Sopayla inciten var, dayakla inciten var. Böyle kaş çatmak suretiyle inciten insanlar da vardır. Hangisiyle incitirsen incit.

Bir müslümanı incittiğin taktirde orucunun sevabını alamazsın. Orucun oruçtur, ama sevapsız bir oruç. Orucun bozulmamıştır, fakat sevabı gitmiştir onun. Eski imamlardan biri, “Orucu bozulmuştur.” demiş ama, o imamın mezhebi genişlememiş, devam etmemiş. Eğer genişleyip de bugüne kadar gelseydi, bugün oruçlarımızın hiç birisinin sahih olduğu yoktu.

Bu sad harfinden beş tane hadis okuduk oruç hakkında. Şimdi sabıra geldi.

h. Sabır ve İman

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

الصَّبْرُ مِنَ الْإِيمَانِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 217/8 (Es-sabru mine'l-îmâni bi-menzileti'r-re'si mine'l-cesedi.) “Sabrın imandaki yeri, başın vücuttaki yeri gibidir.”

Sabır imanın başı. İmanın başı olur mu? Temsil olarak. İmanda baş sabırdır. Nasıl insanın başı olmazsa, vücudunun kıymeti yoktur, gitmiştir; sabrı olmayan insanın imanının kıymeti de yoktur. Onun için kızmış, köpürmüş, şu olmuş, bu olmuş. Bunların hepsi laftan ibaret, imandaki zaafiyetin alâmeti... İmanı kâmil olan insan, öyle her şeye kızmaz; kızılacak yerde kızar. Öyle her şeye kızsın, ikide bir bağırıp çağırırsa, o imandaki zaafiyetin alâmetidir.

İsterim ki her müslüman bunu bellesin: İmanda sabrın yeri, vücuttaki baş gibidir.

⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.414, no:3840; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Beyhakî, Şuabü'l-İman*, c.I, s.71, no:40; *Müsnedü'l-Muvatta'*, c.I, s.5; *İbn-i*

Ebî Şeybe, Musannef, c.XI, s.47, no:31079; *Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.76; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.271, no:6501; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.52, no:13770.

Baş olmayınca nasıl hiçbir iş olmuyorsa, sabır olmayınca da o insan hiçbir işe muvaffak olamaz. Bütün işlerdeki muvaffakiyetler sabra bağlı... Oruç tutacaksın, sabra bağlı, namaz kılacaksın sabra bağlı, cihad sabra bağlı, her ne yaparsan yap, hep sabra bağlı... Sabırda kim kuvvetliyse, o galebe çalar.

Hatta şöyle bir şey de duydum:

Bir büyük harp oldu, Harb-i Umûmî diyorlar, Birinci Dünya Savaşı... O harpte beş devletle dövüştük. En nihayet o Filistin denilen, bugünkü Yahudilerin olduğu yerde mağlub olduk. İngilizlerden rivayet:

“—Eğer beş on gün daha sabredebilseydiniz, biz ric’at edecektik.” demişler. Hakkından gelemiyor çünkü. “Eğer on gün daha mukavemetiniz olabilseydi, biz hazırlanmıştık kaçmaya... Fakat siz bizden evvel davranınız.” demişler.

Çanakkale’den kaçtığı gibi kaçacaklarmış. Çanakkale’de beceremedi, baktı ki pabuç pahalı, çekildi. Oradan da kaçmaya niyetlenmişler.

Onun için sabrın tabii bir derecesi vardır. Biz de kolay kolay kaçacak değildik ama ne yapalım ki güç yok. Ekmek yok, yemek yok, şu yok, bu yok. Her şey zarurette. O zaruret karşısındaki askerin takati kesilince mecburen geri çekilme oluyor o zaman. Onu Allah affeder. Ama o Yahudi’nin oyunu gibi değil. Kolay da değil. Dört sene mi sürdü, beş sene mi sürdü.

i. Sabır İlk Anda Olmalı

Beyhakî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan; Şîrâzî Abdullah ibn-i VakkasRA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

الصَّبْرُ عِنْدَ أَوَّلِ صَدْمَةٍ

(هـ.ب. عن أنس؛ الشيرازى عن ابن عباس)

RE. 217/9 (Es-sabru inde evveli sadmetin.)

“Sabır ilk sadmededir, belânın geldiği ilk vakittedir.”

Esas sabır geldiği ilk anda durabilmek, sabredebilmek. Hiç olmazsa üç gün şikâyet etmemek. Gene ihtiyaç olur, doktora söylersin ama şikâyet tarzında değil. Bir rahatsızlık geldiği vakitte, çare aramak maksadıyla doktora söylenebilir.

j. Sabır ve Rıza

Hakîm-i Tirmizî, İbn-i Asâkir ve Deylemî, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler.

⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.XXII, s.69, no:6621; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.491, no:1535; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.130, no:12339; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.101, no:20043; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.119, no:9701; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.176, no:3458; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.315, no:6844; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.362, no:1203; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1477; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

الصَّبْرُ الرِّضَا

(حكيم، كز. والديلمى عن أبى موسى)

RE. 217/10 (Es-sabru er-rıdà.) [Sabır rızadır.]

Sabır, Allah-u Teâlâ'nın takdirine razı olmanın alâmetidir. Çok incedir burası. Bu dünyada hiçbir şey yoktur ki, takdir-i ilahinin haricinde olsun. Hâşâ, hiçbir şey takdir-i ilahiye'nin dışında olmaz, onun istemediği hiçbir şey olamaz. Öyleyse gerek şahsımızın, gerek dünyanın başına gelen her şey Allah-u Teâlâ'nın takdiridir, ona razı olmak lazım!"

k. Sabır ve İhlâs

Taberânî, Hakem ibn-i Umeyr es-Sümâlî RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

الصَّبْرُ وَالْإِحْتِسَابُ أَفْضَلُ مِنْ عِتْقِ الرِّقَابِ
وَيُدْخِلُ اللَّهُ صَاحِبَهُنَّ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(طب. عن الحكم بن عمير الشمالى)

⁹ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXV, s.247; *Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan*.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.275, no:6518.

¹⁰ *Taberânî*, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.217, no:3186; *Deylemî*, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.416, no:3848; *Heysemî*, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.507, no:18049; *Hakem ibn-i Umeyr es-Sümâlî RA'dan*.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.271, no:6500; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.54, no:13772.

RE. 217/11 (Es-sabru ve'l-ihtisabü efdalü min itki'r-rikâb, ve yüdhilu'llâhu sâhibehünne'lcennete bi-gayri hisâbin.)

(Es-sabru ve'l-ihtisabü efdalü min itki'r-rikâb)
“Sabır ve ihlâs, köleler azad etmekten efdaldir.
(Ve yüdhilu'llâhu sâhibe- hünne'lcennete bi-
gayri hisâbin) Allah, sabırlı ve ihlaslı kullarını
Cennete hesapsız sokar.”

Gerek sabretmek ve sabırdan dolayı bunun sevabını beklemek... Sabrediyorum ama karşılığında bir şey var, Allah-u Teâlâ'nın sevabı... Bakınız bütün ibadetlere sevap verilirken, bire on, bire yirmi, bire elli, bire yüz, bire yedi yüz; sabra gelince ölçü yok. Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(الزمر: ١٠)

*(Innemâ yüveffe's-sâbirûne ecrâhüm bi-
gayri hisâb) [Ancak sabredenlere mükâfatları
hesapsız, ölçüsüz olarak verilir] (Zümer, 39/ 10)*

Hesapsız, veriyor Allah, yâni hududu yok. Sabrın mükafatının hududu yok. Hangi yolda sabırlı olursan ol.

Bu bir köle azad ediyor ya insan... hizmetkar yani köle. Arabistan'da eskiden kabileler birbirleriyle dövüşürken, aldıkları esirleri köle olarak satarlarmış. O adam artık bu kölelikte ölür gidermiş. Bazıları da, “Azad ettim seni!” diyerekten, köleyi azad edermiş. Paraları da çok, bedava da değil. Beş on bin lira arasında.

Hem sana hizmetkâr olacak hem de istediğin zaman başkasına satacaksın.

Bu köle azadı çok sevap, bir insanı kurtarıyorsun. Yani bir can kurtarıyorsun. O senin elinde esir, hürriyeti yok yani. O hacca da gidemez.

Bak o köle müslüman olsa dahi, hacca gitse, haccı kabul olmaz onun, hacılık yapamaz o. Niçin? Efendisinin esiridir. O efendisi izin verirse olur. İzin vermediği takdirde kendi kendine gidip hacı olsa, olamaz. Çocukların hacı olamadığı gibi, kadınların olamadığı gibi...

Bu köle azadı, yani bir insanı esirlikten kurtarmak ne kadar sevap, o insanı kölelikten kurtarmaktan daha fazladır sabrın sevabı... Allah-u Teâlâ sabırlı insanları cennete sokar, sorgu yapmadan...

İnsanlar sorguya çekilecek. “Ne yaptın bakalım dünyada? Getir kitabını!” diyecekler. Bir hesap yeri var. O hesap yerine uğramadan bu sabırlılar doğrudan doğruya cennete gidecek. Onun içi sabrın mükafatı çok büyük.

Ama buna da çocukluktan alışmak lazım. Daha yavruyken çocuğu sabra alıştırmak babanın vazifesi, ananın vazifesi. Bunu böyle yetiştirirsen, ileride o da sabırlı olur. Terbiye de insanı bazen böyle sabırlı yapabilir. Bazılarını sabırsız yapar, bazılarını sabırlı yapar.

Zamanlar insanların terbiyecisidir. Terbiyesine göre insan amel eder. O zamanlar kendilerini terbiye edip de sabırlı olan insanlara ne mutlu! Sabırsız olup da şiddet gösterene ne yazık! Ki bu nimetten mahrum oluyorlar.

1. Sabır ve Yakîn

Beyhakî ve Hatîb-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA7dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

الصَّبْرُ نِصْفُ الْإِيمَانِ وَالْيَقِينُ الْإِيمَانُ كُلُّهُ

(هـ.ب. خط. عن ابن مسعود)

RE. 217/12 (Es-sabru nısfü'l-îmâni, ve'l-yakînu'l-îmânu küllühû.)

Bir diğer hadiste sabrı Cenab-ı Peygamber bize imanı tarif ederken buyurmuşlar ki:

“—Bir elmayı ikiye bölmüşler; bunun yarısı sabır, yarısı da şükür. İşte bu iki şey bir araya gelince elma olmuş. Bunun yarısı sabır, yarısı da Allah-u Teâlâ'ya verdiği nimetlere karşı şükretmektir.”

Burada da ayrı bir tabirle:

“—İmanın yarısı sabır, tamamı yakîndir.” buyurmuşlar.

¹¹ Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.484, no:3666; *Taberânî*, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.104, no:8544; *Beyhakî*, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.123, no:9716; *Kudâî*, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.126, no:158; *Beyhakî*, *Âdâb*, c.III, s.43, no:757; *Temmâmü'r-Râzî*, *Fevâid*, c.II, s.500, no:1000; *Deylemî*, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.415, no:3841; *Heysemî*, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.220, no:188; *Hakîm-i Tirmizî*, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.202; *Hatîb-i Bağdâdî*, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.226, no:7197; *Ebû Nuaym*, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.34; *Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan*.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.271, no:6498; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.53, no:13771.

Yakîn nedir? Doğruluğunda şüphe olmayan kesin inanış demek.

Türkçede uzak olmayan manasına yakın diyoruz. Akraba mânasına kullanıyoruz. Birbirimize yakın olduk mu, akraba u taallukatım, yakınım diyoruz.

Buradaki yakîn; Allah-u Teâlâ'nın ünsiyetini elde etmek, Allah'a yakın olmak. Allah ile olmak. Allah-u Teâlâ'nın esrarına hamil olmak. Gönlünü açıp, Allah-u Teâlâ'nın esrarını zabtetmek demek.

Dünyayı da görüyor aynen, ahireti de görüyor. Dünya insanları başına toplansa, "Senin gördüğün yanlıştır!" deseler, dönmez. Dünyanın felaketlerini başına yığırdırsan, imandan vaz geçmez.

Yunus'un dediği gibi, "Gene derim Lâ ilahe illa'llah... Gene derim Lâ ilahe illa'llah..."

*Eğer beni yandıralar,
Külüm göğşe savuralar,
Toprağım anda çağıra:
Bana seni gerek seni!*

Beni ateşte yaksalar da, külümü savursalar da ben gene derim Lâ ilahe illa'llah. İşte yakîn budur ki, insanın her zerresine imanın yerleşmesi. Yâni her zerresinde Allah var, her zerresi Allah diyor. Her zerresi Allah dediği için yaksanız da, yıksanız da, külünü de savursanız, külü yine Lâ ilahe illa'llah der.

Nesîmi denilen bir zat varmış. Bazı hatalı sözler konuşmuş, bunu Halep'te kabahatinin şiddetine

göre derisini yüzmüşler. İbret olsun diğer müslümanlara, böyle söz ağızlarından kaçırmaları diyerekten.

Hani Hallac-ı Mansur ene'l-hak demişti. Onun gibi o da böyle bir münasebetsiz söz söylemiş. O münasebetsiz sözünden dolayı buna fetva vermişler o zamanki ulema. Derisini yüzün bu adamın demişler. Adamın derisi yüzülürken kanı akıyor. Kanı Allah diyor. Akan kan Allah diyor.

İman içeriye öyle işliyor ki insanda. Kaç tane zerre var insanda kim bilir, Allah diyor o zerreleri. İnsan kâinata bedeldir. Kâinata bedel bu insan Allah dedi mi, o da her zerresine erişti miydi dünya da onun, ahiret de onun.

Onun için diyor ki sen ahiretteki cenneti bekleme, aptallıktır, dünya cennetine gir evvela diyor. Nedir o dünya cenneti? İrfan bahçesi demişler. İrfan bahçesine girenler, dünya cennetindedirler. Bundan mahrum olmak...

Geçen Japon kralı Hollanda'ya misafir olmuşlar. Adamın Bahçesinden geçerken fotoğraflar dolmuşlar. Bahçeyi çiğnemişler de kralın canı gitmiş, "Eyvah bahçem harap oluyor!" diye.

Bu senin gönül bahçeni kimse harap edemez. O Allah bahçesi. Sen ona bir gir de bak. Onun için zerreni, her şeyini kesseler de korkma, uçursalar da korkma. İşte sabır imanın yarısı, fakat yakîn hepsi... Yakîn nasıl? İşte Yunus'un dediği gibi.

m. Sadaka Kötülüğe Engel Olur

Şimdi burada da sabrı bitirdi, sadakaya geçiyor. Diyor ki: Taberânî, Râfi' ibn-i Hadîc RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

الصَّدَقَةُ تُسَدُّ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ السُّوءِ

(طب، عن رافع بن خديج)

RE. 217/13 (Es-sadakatu tesüddü seb'îne bâben mine's-sûi)

“Sadaka fenalıktan yetmiş kapıyı kapatır.”

Bunlara bizim akıllarımız ermez efendi! Bizim gözlerimiz ancak dışını görüyor, bunun içini bilmiyor. Bunun içini görmek için basiret lazım. Basiret ancak peygamberlerde ve velilerde olur.

En güzeli peygamberlerde, sonra da veraset tarikiyle kıyamete kadar velilere aktarımlı olarak gelir.

İşte bu basiret de işin iç aleminden haber veriyor ki, senin bir sadakan, yetmiş tane kötülük kapılarını kapar. Beş kuruşun mu on kuruşun mu, ne veriyorsan.

¹² Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.274, no:4402; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.I, s.198, no:179; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.413, no:3835; Heysemî, *Mevmaü'z-Zevâid*, c.III, s.283, no:4604; İb-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.243; Râfi' ibn-i Hadîc RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIV, s.57, no:13779.

O senin sadakan, senin başına gelecek yetmiş tane felaketi önler.

Onun için, sadakan ne kadar bol olursa, dünyada o kadar rahat edersin. Ama biz bunu söyleyince, bazı insanlar tabiatları iktizası nedense kızıyorlar ve darılıyorlar.

“—Bunlar bizim paralarımıza tamah ediyorlar da, bizim paralarımızı almak için bak neler söylüyorlar!” diyorlar.

Alıp da cebimize koyacak değiliz o paralarınızı. Bir hayra gidecek o paralar.

Meselâ, şurada yapılan şu inşaat şimdi birkaç yüz bin liraya bakıyor. Bu birkaç yüz bin lirayı kim verecek? Biz vereceğiz. E bunu söylemeden olur mu? Olmuyor, söyleyeceksin tabii. Onun için söylenen sözler, şahsî menfaatlar için değildir, herkesin menfaatinedir.

Hayırlar, çeşitli hayırlar vardır. Hangi hayrı verirsen, hayır nisbetinde sevap kazanırsın. Mesela cami inşaatında çocukların okuma inşaatında, gerek bu gibi hayırlarda, sevapların kat kat artar.

Mesela, bir fakiri doyuruyorsun o da bir hayırdır ama o fakire mahsustur o hayır, o kadardır. Ama böyle ammeye ait olan hayırlar ki, bak kaç senelerden beri yaşıyor, daha kim bilir ne kadar yaşayacak. Bunun sevabı devam ediyor. O sadakayı yiyen fakir öldü müydü, bitti senin sadakan... Sadakan onun boğazında, karnında durduğu müddetçe sevabını alırsın; fakat karnından aşağı çıktı mıydı, sevabı biter sana.

Ama böyle umumi yerlere verilen hayırların devamı vardır. Defterleri mütemadiyen işler. O hayır durduğu müddetçe. Onun için hayırlara verdiğiniz paraları, öyle fukaraya sadaka olarak verdiğiniz paralarla ölçmeyin. Onun o güne var sevabı, ileriye yok...

n. Akrabaya Yardım

İbn-i Ebî Şeybe, Ahmed ibn-i Hanbel, Dârimî, Tirmizî, Neseî, İbn-i Mâce, İbn-i Huzeyme, Taberânî, Hâkim, Beyhakî ve Ziyâü'l- Makdîsî, Selman ibn-i Âmir RA'dan; Taberânî, Ebû Talha RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

الصَّدَقَةُ عَلَى الْمِسْكِينِ صَدَقَةٌ وَهِيَ عَلَى ذِي الرَّجْمِ
اِثْنَتَانِ صَدَقَةٌ وَصَلَةٌ

(ش. حم. والدارمی، ت. حسن، ن. ه. وابن خزيمة، طب. ك. ق. ض. عن سلمان بن عامر؛ طب. عن.
(أنس عن أبي طلحة)

¹³ Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.65, no:594; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.435, no:1834; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.375, no:2535; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.17, no:16272; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.564, no:1476; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.332, no:1136; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.49, no:2363; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.276, no:6211; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.174, no:7524; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.488, no:1680; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.239, no:3426; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.77, no:2385; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.413, no:3836; İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.III, s.110, no:851; Selmân ibn-i Âmir RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.161, no:3868; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.296, no:4649; Ebû Talha RA'dan.

RE. 217/14 (Es-sadakatü ale'l-miskini sadakatün, ve hiye alâ zi'r-rahimi'snetâni, sadakatün ve sılatün.)

(Es-sadakatü ale'l-miskini sadakatün) Bir miskine sadaka vermek bir sadakadır. (Ve hiye alâ zi'r-rahimi'snetâni) Akrabaya sadaka vermek ise iki sadakadır: (Sadakatün ve sılatün) Birisi sadaka, ikincisi sıladır."

Bir miskine verdiği sadakaya bir sadaka sevabı vardır. Eğer bir de muhtaç akraban varsa, sadakayı o akrabana verirken, sevabı iki kat olur. Hem akrabanı gözetmiş olduğun için, hem de gene bir miskini doyurduğundan dolayı sadakan iki misli oluyor. Hem sadaka hem de sıra oluyor. Hem sadaka vermiş, hem de akrabana sıra yapmış oluyorsun. Onun ihtiyacını gidermiş oluyorsun. Sadakan iki misli oluyor. Fakat amme hizmetine yarayacak işlerde verdiği sadakalar, tabii devam edecek, o hayrın durduğu müddetçe sana sevap yazılıyor.

o. Sadaka Belâyı Önler

Hatîb-i Bağdâdî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴

الصَّدَقَةُ تَمْنَعُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ أَهْوَنُهَا
الْجُذَامُ وَالْبَرَصُ

(خط. عن أنس؛ وفيه الحارث بن النعمان منكر الحديث)

¹⁴ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.207, no:4326; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.346, no:15982; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.57, no:13781.

RE. 217/15 (Es-sadakatü temneu seb'îne nev'an min envâi'l- belâi, ehvenühe'l-cüzâmü ve'l-berasu.)

(Es-sadakatü temneu seb'îne nev'an min envâi'l- belâi) “Sadaka yetmiş nevi belâyaya mâni olur. (Ehvenühe'l-cüzâmü ve'l-berasu) Bunlardan en ehven olanları cüzzam ve berastır.”

Yukarıda dedi ki *tesüddü*, burada diyor ki *temneu*. Men eder yani. Sadaka men eder, çeşitli belalardan yetmiş tanesini. Yetmiş tane çeşitli belâyı senden men eder. Ne? Bir sadaka.

Çeşitli belalar var Allah muhafaza... Takat getirilmez belâlar var. Onlardan Allah bütün Ümmet-i Muhammed'i korusun... Bu belaların en ehveni, cüzzam. Cüzzam kendisini görmedik hiç. Allah göstermesin o hastalıklardan. Bir dert. İçinde arslan mikrobu olan bir şey. Vücuda ne tahribat yapıyorsa yapıyor, tedavisi de mümkün değil galiba. Onların hastaneleri de ayrı, yerleri de ayrıdır. Cüzzam sadaka veren insana gelmez; bir.

İkincisi beras denilen bir hastalık. Leke leke oluyor insanın vücudu. Tabii insandaki güzelliği kaybediyor. Eğer yüzde filan da olursa o çirkin bir manzara oluyor. Bu iki hastalığı, o verilen sadakalar dolayısıyla giderir.

Şurada diyor ki şarihi:

Sadakanın bu kadar böyle mühim oluşunun sebebi, mal canın yongasıdır. Bizim tabirimizde de var ya. Bu insan istemez canının ayrıldığını. Malı da ayrılırken insandan zoru zoruna ayrılır.

Zorlanır insan. Yetmiş tane şeytan da insanın saçına sakalına yapışmış:

“—Aptal, budala, çoluk çocuğun var, şuyun var, buyun var; harcama bu paraları!” diye verdirmemeğe çalışmış, çeşitli kandırmalarla. İşte bunlara iltifat etmeyerek bu sadakayı veren insan, bu hastalıklardan korunduğu gibi sadaka imanın ölçüsü. Nasıl altınları ölçen bir terazi var. Bakkalların sattığı terazi var. Vapurların ölçüsü olan tonlar var. Çeşitli ölçüler var. İmanın ölçüsü de bu arkadaş!

Sendeki iman ne nisbettedir? Verdiğin para nisbetindedir.

Parana ne kadar kıyabiliyorsan, o nisbette imanın var demektir.

Şimdi Ebû Bekr-i Sıddık ile Hz. Ömer’in imanı, müslümanların imanının topunu bir araya getirsen, onların imanına denk olmuyor. Neden acaba? Onlar da *Lâ ilahe illa’llah* diyor, biz de *Lâ ilahe illa’llah* diyoruz. Arada fark yok. Başka bir şey dediği yok onun da. Niçin aramızda bu kadar fark var?

Onlar ilk müslüman, Allah şefaatlerinden mahrum etmesin bizleri... Ziyaretlerini de her zaman nasib etsin... Hem canlarını, hem de bütün mallarını Allah’ın uğrunda hiç on para almayarak bırakmışlardır. Servetleri var, milyoner... Fakat hepsini Allah yolunda verdiler. Gözleri hiç görmedi. Yalnız bu iman ve İslâmiyet gelişsin, zafer kazanılsın diyerek bütün varlığından geçtiler.

Bütün varlığından geçenin imanı ile, varlıklarına sahip olan adamların imanı bir olur mu şimdi? Biz beş kuruş verirken korka korka veriyoruz. O bütün varlığını veriyor. Hatta tabii hep bildiğiniz şey. Camiye gelemedi Hz. Ebû Bekir. Rasûlüllah SAS sordu:

“—Nerede Ebû Bekir? Niçin gelmiyor camiye?”

Cebrâil AS da bir abaya bürünerek gelmiş. Melek ama insan kılığına girdi ve bir abaya bürünerek Peygamberin karşısına çıktı. Ama Peygamber SAS tanıyor onun Cebrail olduğunu.

“—Ey aziz kardeşim Cebrail, ne bu kıyafet?”

“—Yâ Rasûlallah! Ben değil, gökteki bütün melekler de bu kılıkta bugün.”

“—Neden?”

Çünkü senin dostun Ebû Bekir bu kılıkta evinde bugün. Camiye gelecek esvabı yok üzerinde. Hepsini tasadduk etmiş. Hiçbir şey bırakmamış. Bir abaya, bir kilime bürünmüş. Kendi namaz kılıyor. Çıkarıp hanımına veriyor. Hanımı kılıyor namazı. O çıkarıyor ona veriyor, o çıkarıyor ona veriyor.”

Şimdi bu imanla bizim imanımızı ölçmeye imkân bulabilir misin acaba?

p. Gizli Verilen Sadaka

Sadaka tabii iki çeşittir. Bir herkesin gözü önünde veriyorsun, bir de saklıca veriyorsun. Onun için diyor ki...

Hâkim, Abdullah ibn-i Ca'fer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

الصَّدَقَةُ فِي السِّرِّ تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ

(ك. وتعقب عن عبد الله بن جعفر)

¹⁵ Hâkim, Müstedrek, c.III, s.657, no:6418; Abdullah ibn-i Ca'fer ibn-i Ebî Tâlib RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.406, no:16284; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIV, s.59, no:13785.

RE. 217/16 (Es-sadakatü fi's-sirri tutfiü gadabe'r-rab.) "Gizli olarak verilen sadaka, Cenâb-ı Hak'ın gazabını söndürür."

Allah-u Teâlâ gazab etmiş, kızmış sana, bir ceza verecek. Verdiğin gizli bir sadaka dolayısıyla seni affeder. Verdiğin gizli sadaka Allah'ın gazabını söndürür. Söndürür demek, affa mazhariyettir. Allah hepimizi merhametiyle muamele ettiği kullarından etsin...

Vakit gelmiş. Hatmeye zaman kalmayacak. Arkasını da gelecek dersimizde okuruz inşâallah...

Cenâb-ı Hak sizi de affetsin, bizleri de affetsin... Sizi de bizi de imanın tamamını tadan kullarından eylesin...

İmanın tadı da var. İmanın gözü de var, kulağı da var. O gözünü, kulağını, tadını tadan bahtiyar kullarının arasına bizleri de kabul etsin...

Bi-hürmeti'l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

03. 10.1971 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU / Hadis Dersleri'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü